

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
คณะ/ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

๑. รหัสและชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต
ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Laws Program

๒. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อเต็ม (ไทย) : นิติศาสตรบัณฑิต
ชื่อย่อ (ไทย) : น.บ.
ชื่อเต็ม (อังกฤษ) : Bachelor of Laws
ชื่อย่อ (อังกฤษ) : LL.B.

๓. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

จำนวน ๑๔๘ หน่วยกิต

๔. รูปแบบของหลักสูตร

๔.๑ รูปแบบ

หลักสูตรระดับปริญญาตรี หลักสูตร ๔ ปี

๔.๒ ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาตรี ประเภทหลักสูตรทางวิชาการ

๔.๓ ภาษาที่ใช้

หลักสูตรจัดการศึกษาเป็นภาษาไทย

๔.๔ การรับเข้าศึกษา

รับนิสิตไทยและนิสิตต่างประเทศที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้เพียงพอในการศึกษา

กฎหมาย

๔.๕ การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

๕. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

ผู้ที่จบปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์ สามารถที่จะดำรงสมณเพศหรือดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส พระสังฆาธิการได้ และสามารถประกอบอาชีพได้ทั้งภาครัฐและเอกชน กล่าวคือ

- ๑) ผู้พิพากษา/ตุลาการ
- ๒) พนักงานอัยการ
- ๓) ตำรวจ
- ๔) พนักงานฝ่ายปกครอง
- ๕) ทนายความ
- ๖) ผู้สอนในสถานศึกษา
- ๗) นิติกร

๘) ที่ปรึกษากฎหมายทั้งภาครัฐและเอกชน

๙) รับราชการ

๑๐) ฯลฯ

****หมายเหตุ** ทั้งนี้ในบางวิชาชีพต้องผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดขององค์กรวิชาชีพนั้นๆ

๖. ระบบการจัดการศึกษา

๖.๑ การจัดการศึกษาในหลักสูตร

การจัดการศึกษาในหลักสูตรใช้ระบบหน่วยกิตทวิภาค โดยแบ่งเวลาการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ

๖.๑.๑ ภาคการศึกษาที่หนึ่ง มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๑๕ สัปดาห์

๖.๑.๒ ภาคการศึกษาที่สอง มีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า ๑๕ สัปดาห์

นอกจากนั้น จะจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน ต่อจากภาคการศึกษาที่สองอีก ๑ ภาคก็ได้ โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์ แต่ให้เพิ่มชั่วโมงเรียนในแต่ละรายวิชาให้เท่ากับภาคการศึกษาปกติ ภาคการศึกษาฤดูร้อนเป็นภาคการศึกษาที่ไม่บังคับ

๖.๒ ระยะเวลาการศึกษาระดับปริญญาตรี

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต เป็นหลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน ๘ ปีการศึกษา รวมการปฏิบัติงานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๗. วัน - เวลา ในการดำเนินการเรียนการสอน

ภาคการศึกษาที่ ๑ เดือนมิถุนายน - กันยายน

ภาคการศึกษาที่ ๒ เดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์

ภาคฤดูร้อน เดือนมีนาคม - เมษายน

๘. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วย กิตแต่ละหมวด และหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

จำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๑๔๘ หน่วยกิต ดังนี้

๑. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	๓๐	หน่วยกิต
๒. หมวดวิชาเฉพาะ	๑๑๒	หน่วยกิต
๒.๑ วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา	๑๕	หน่วยกิต
๒.๒ วิชาเฉพาะ (วิชากฎหมาย)	๙๗	หน่วยกิต
๒.๒.๑ วิชาแกน (วิชาบังคับทางกฎหมาย)	๘๕	หน่วยกิต
๒.๒.๒ วิชาเฉพาะด้าน (วิชาเลือกทางกฎหมาย)	๑๒	หน่วยกิต
๓. หมวดวิชาเลือกเสรี	๖	หน่วยกิต
รวม	๑๔๘	หน่วยกิต

๙. เนื้อหาสาระสำคัญของสาขาวิชานิติศาสตร์

เนื้อหาสาระสำคัญในสาขาวิชานิติศาสตร์ ได้เน้นผลิตบุคลากรทางด้านนิติศาสตร์ให้มีความรู้ทางด้านกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายหลักของประเทศ และกฎหมายในแขนงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นกลุ่ม

ความรู้หลัก ซึ่งถือว่าเป็นเนื้อหาสาระสำคัญของสาขาวิชาและจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มวิชาตามโครงสร้างหลักสูตร ดังต่อไปนี้

๙.๑ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต

นิสิตทุกคนจะต้องศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน ๓๐ หน่วยกิต ได้แก่

ก. วิชาบังคับ จำนวน ๑๘ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๑	มนุษยภัยกับสังคม	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๒	กฎหมายทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๗	เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๘	ปรัชญาเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๙	ศาสนาทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๔	ภาษากับการสื่อสาร	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๕	ภาษาศาสตร์เบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๙	คณิตศาสตร์เบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๑๐	ตรรกศาสตร์เบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๓๘	สถิติเบื้องต้นและการวิจัย	๒ (๒-๐-๔)

*หมายเหตุ : รายวิชา ๐๐๐ ๑๐๗ เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นวิชาบังคับไม่นับหน่วยกิต

ข. วิชาเลือก ให้เลือกศึกษาจำนวน ๑๒ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๐๓	การเมืองกับการปกครองของไทย	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๔	เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๕	มนุษยภัยกับสิ่งแวดล้อม	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๐๖	เหตุการณ์โลกปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๖	ภาษาอังกฤษเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๗	ภาษาอังกฤษชั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๘	ภาษาสันสกฤตเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๑๙	ภาษาสันสกฤตชั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๐	ภาษาไทยเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๑	ภาษาไทยชั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๘	ภาษาจีนเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๒๙	ภาษาจีนชั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๐	ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๑	ภาษาญี่ปุ่นชั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๕	ภาษาฮินดีเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๓๖	ภาษาฮินดีชั้นสูง	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๑๑	วัฒนธรรมไทย	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๑๒	มนุษยภัยกับอารยธรรม	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๑๓	ชีวิตกับจิตวิทยา	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๑	วิทยาศาสตร์กายภาพและประยุกต์วิทยา	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๔๒	พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	๒ (๒-๐-๔)

๐๐๐ ๒๖๔	สันติศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๕	ภาวะผู้นำ	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๖	หลักธรรมาภิบาล	๒ (๒-๐-๔)

๙.๒ หมวดวิชาเฉพาะ ๑๐๙ หน่วยกิต

๙.๒.๑ วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา จำนวน ๑๕ หน่วยกิต

นิสิตต้องศึกษาวิชา กลุ่มพระพุทธศาสนา จำนวน ๑๕ หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาภาษาบาลีและพระพุทธศาสนา ๘ หน่วยกิต กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไป ๖ หน่วยกิต และกลุ่มวิชาวิปัสสนาธุระ ๑ หน่วยกิต

ก. กลุ่มวิชาภาษาบาลีและพระพุทธศาสนา ๘ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๔๔	วรรณคดีบาลี	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๕	บาลีไวยากรณ์	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๖	แต่งแปลบาลี	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๗	พระไตรปิฎกศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๘	พระวินัยปิฎก	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๔๙	พระสุตตันตปิฎก	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๕๐	พระอภิธรรมปิฎก	๒ (๒-๐-๔)

ข. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไป ๖ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๕๘	ประวัติพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๕๙	เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๐	การปกครองคณะสงฆ์ไทย	๒ (๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๑	ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๒	ธรรมนิเทศ	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๒๖๓	งานวิจัยและวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

ค. กลุ่มวิชาวิปัสสนาธุระ ๑ หน่วยกิต

๐๐๐ ๑๕๑	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑	(๒)(๒-๐-๔)
๐๐๐ ๑๕๒	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒	๑ (๑-๒-๔)
๐๐๐ ๒๕๓	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๒๕๔	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔	(๑)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๓๕๕	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๕	(๒)(๑-๒-๔)
๐๐๐ ๓๕๖	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๖	(๑) (๑-๒-๔)
๐๐๐ ๔๕๗	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๗	(๑) (๑-๒-๔)

*หมายเหตุ : รายวิชา ๐๐๐ ๑๔๔, ๐๐๐ ๑๔๕, ๐๐๐ ๑๔๖, ๐๐๐ ๒๕๙, ๐๐๐ ๒๖๑, ๐๐๐ ๒๖๒, ๐๐๐ ๑๕๑, ๐๐๐ ๒๕๓, ๐๐๐ ๒๕๔, ๐๐๐ ๓๕๕, ๐๐๐ ๓๕๖, ๐๐๐ ๔๕๗ เป็นรายวิชาบังคับไม่นับหน่วยกิต

๙.๒.๒ วิชาเฉพาะ (วิชากฎหมาย) จำนวน ๙๗ หน่วยกิต

๑) วิชาแกน (วิชาบังคับทางกฎหมาย) จำนวน ๘๕ หน่วยกิต

นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตทุกคนต้องเรียนวิชาบังคับทางกฎหมายทุกรายวิชา จำนวน ๓๘ รายวิชา ดังนี้

๔๐๘ ๒๐๑	ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก	๒ (๒-๐-๔)

๔๐๘ ๒๐๒	หลักกฎหมายเอกชน	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๒๐๓	หลักกฎหมายมหาชน	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๒๐๔	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๒๐๕	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๒๐๖	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๒๐๗	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด การจัดการงาน นอกสั่ง ลาภมิควรได้	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๒๐๘	กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๒๐๙	กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๓๑๐	กฎหมายอาญา ภาคความผิด	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๓๑๑	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๒	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้าง แรงงาน จ้างทำของ รับขน	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๓	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยยืม ฝากทรัพย์ เก็บของใน คลังสินค้า ประนีประนอมยอมความ การพนันชั้นต่อ	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๔	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๕	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทน นายหน้า	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๖	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงิน บัญชีเดินสะพัด	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๗	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วน บริษัท และบริษัท มหาชนจำกัด	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๘	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๑๙	กฎหมายปกครอง	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๓๒๐	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๒๑	กฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัย	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๒๒	พระธรรมนูญศาลยุติธรรมและวิธีพิจารณาความอาญาใน ศาลแขวง	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๒๓	กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ๑	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๓๒๔	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๒๕	กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ๒	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๒๖	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๒	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๒๗	กฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๒๘	กฎหมายลักษณะพยาน	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๒๙	นิติปรัชญาแนวพุทธ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๓๐	หลักวิธีพิจารณาความทางกฎหมายมหาชน	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๓๑	กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๓๒	กฎหมายการคลัง	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๓๓	กฎหมายเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๓๔	การว่าความและการจัดทำเอกสารทางกฎหมาย	๒ (๒-๐-๔)

๔๐๘ ๔๓๕	หลักวิชาชีพและพุทธจริยธรรมสำหรับนักกฎหมาย	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๓๖	กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลและคดีอาญา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๓๗	กฎหมายแรงงานและสวัสดิการสังคม	๒ (๒-๐-๔)
๔๐๘ ๔๓๘	กฎหมายภาษีอากร	๒ (๒-๐-๔)
	๒) วิชาเฉพาะด้าน (วิชาเลือกทางกฎหมาย) จำนวน ๑๒ หน่วยกิต	
	นิสิตต้องเลือกเรียนวิชากฎหมาย ๑๒ หน่วยกิต จากรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ดังต่อไปนี้	
๔๐๘ ๔๓๙	กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๐	กฎหมายเกี่ยวกับคณะสงฆ์	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๑	กฎหมายเกี่ยวกับการลงนิคมกรรม	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๒	สัมมนานิติศาสตร์แนวพุทธ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๓	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๔	กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๕	กฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๖	กฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๗	กฎหมายว่าด้วยระบบพรรคการเมือง	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๘	กฎหมายเลือกตั้ง	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๔๙	กฎหมายเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๐	กฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๑	กฎหมายเกี่ยวกับบริการสาธารณะ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๒	กฎหมายรัฐสภา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๓	สัมมนากฎหมายอาญา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๔	การสืบสวนและสอบสวน	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๕	กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและ วิธีพิจารณาคดีครอบครัว	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๖	กฎหมายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือก	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๗	สิทธิมนุษยชน	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๘	อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๕๙	นิติเวชศาสตร์	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๐	กฎหมายประชาคมอาเซียน	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๑	กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๒	กฎหมายเกี่ยวกับคนต่างด้าว	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๓	กฎหมายองค์การระหว่างประเทศ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๔	กฎหมายสิ่งแวดล้อม	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๕	กฎหมายว่าด้วยการจัดการทางการศึกษา	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๖	กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๗	กฎหมายเกี่ยวกับการเกษตร	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๘	กฎหมายศุลกากร	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๖๙	กฎหมายเกี่ยวกับอุตสาหกรรม	๓ (๓-๐-๖)

๔๐๘ ๔๗๐	กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๗๑	การร่างกฎหมายและกระบวนการนิติบัญญัติ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๗๒	ภาษาอังกฤษทางกฎหมาย ๑	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๗๓	ภาษาอังกฤษทางกฎหมาย ๒	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๗๔	การเจรจาและการจัดทำสัญญาทางธุรกิจ	๓ (๓-๐-๖)
๔๐๘ ๔๗๕	กฎหมายทหาร	๓ (๓-๐-๖)

๙.๓ หมวดวิชาเลือกเสรี ๖ หน่วยกิต

นิสิตเลือกเรียนรายวิชาใดๆ ก็ได้ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒ รายวิชา
รายวิชาละ ๓ หน่วยกิต